

Total number of printed pages-12

63/1 (Sem-2) DSE/GE2/EDNRC2026/EDNHG2026

2025

EDUCATION

Paper : EDNRC2026/EDNHG2026

**(Philosophical and Sociological
Foundation of Education)**

Full Marks : 80

Pass Marks : 32

Time : Three hours

**The figures in the margin indicate
full marks for the questions.**

1. Choose the correct answer : **(any six)**

1×6=6

শুদ্ধ উত্তৰটো বাছি উলিওৱা : (যিকোনো ছয়টা)

(a) The chief advocator of social aim of education is -

শিক্ষাৰ সামাজিক লক্ষ্যৰ মুখ্য পৃষ্ঠপোষক হ'ল-

(i) John Dewey

জন ডিউই

(ii) Percy Nunn

পাৰ্চী নান

(iii) Rousseau

কছো

(iv) Plato

প্লেটো

(b) Philosophy means –

দৰ্শন মানে হ'ল –

(i) Going deep

গভীৰতালৈ যোৱা

(ii) Searching the root

শিপা উৎঘাটন

(iii) Trying to bring truth

সত্য উৎঘাটনৰ চেষ্টা

(iv) All of the above

ওপৰৰ আতাইবোৰ

(c) 'We feeling' is an important characteristics of –

‘আমি ভাব’-ৰ এক উল্লেখযোগ্য বৈশিষ্ট্য –

(i) Primary group

প্ৰাথমিক দল

(ii) Secondary group

মাধ্যমিক দল

(iii) In group

আভ্যন্তৰীণ দল

(iv) Social group

সামাজিক দল

(d) One example of realistic philosopher is –

এগৰাকী বাস্তৱবাদী দাৰ্শনিকৰ উদাহৰণ হ'ল –

(i) Aristotle

এৰিষ্টটল

(ii) John Dewey

জন ডিউই

(iii) Percy Nunn

পাৰ্চী নান

(iv) John Adams

জন আদামচ

(e) One important example of a primary group is -

প্ৰাথমিক দল এটা উদাহৰণ হ'ল -

(i) Political Party

ৰাজনৈতিক দল

(ii) Family

পৰিয়াল

(iii) Church

গীৰ্জা

(iv) Society

সমাজ

(f) Who is considered to be the father of sociology ?

সমাজ বিজ্ঞানৰ পিতৃ স্বৰূপ বিবেচনা কৰা হয় -

(i) Emile Durkheim

এমিল ডাৰ্থেইম

(ii) August Comte

আগষ্ট কমটে

(iii) George Payne

জৰ্জ পেইন

(iv) John Lincoln

জন লিংকন

(g) Sociology is the study of -

সমাজবিজ্ঞান-ৰ অধ্যয়ন -

(i) Human being

মানৱতাৰ

(ii) Customs

প্ৰথা

(iii) Society

সমাজ

(iv) Values

মূল্যবোধ

(h) The word 'Socius' means -

'Socius' শব্দৰ অৰ্থ হ'ল -

(i) Associate or companion

সহযোগী অথবা সংগী

(ii) Member of society

সমাজৰ সদস্য

(iii) Member of an association

সংগঠনৰ এজন সদস্য

(iv) None of the above

ওপৰৰ এটাও নহয়

(i) The book, *My Experiment with Truth* was written by –

“মোৰ সত্য অন্বেষণৰ কাহিনী” গ্ৰন্থখন লিখিছিল –

(i) Rousseau

ৰুছো

(ii) Jawaharlal Nehru

জৱাহৰলাল নেহৰু

(iii) Rabindranath Tagore

ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ

(iv) Mahatma Gandhi

মহাত্মা গান্ধী

(j) Who raised the slogan “go back to nature”?

“প্ৰকৃতিলৈ উভতি যোৱা” – বক্তব্যটো কোনে দাঙি ধৰিছিল?

(i) John Dewey

জন ডিউই

(ii) Froebel

ফ্ৰেবেল

(iii) Rousseau

ৰুছো

(iv) Rabindranath Tagore

ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰ

2. Answer **any five** of the following questions:
2×5=10

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ যিকোনো পাঁচটাৰ উত্তৰ লিখা :

- (a) Mention *two* aims of higher education.
উচ্চ শিক্ষাৰ দুটা লক্ষ্য উল্লেখ কৰা।
- (b) Write *two* characteristics of primary group.
প্ৰাথমিক দলৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।
- (c) What is aesthetic value?
সৌন্দৰ্য্যবোধক মূল্যবোধ কি?
- (d) Write *two* characteristics of pragmatism.
প্ৰয়োগবাদ দৰ্শনৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।
- (e) What is basic education?
বুনিয়াদী শিক্ষা কি?
- (f) What is education as a science?
বিজ্ঞান স্বৰূপে শিক্ষা কি?

(g) Write *two* characteristics of realism.

বাস্তববাদ দৰ্শনৰ দুটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

3. Answer the following questions : (**any six**)

5×6=30

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰ লিখা : (যিকোনো ছয়টা)

(a) Write *five* characteristics of secondary group.

মাধ্যমিক দলৰ পাঁচটা বৈশিষ্ট্য লিখা।

(b) Write the factors of social change.

সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ উপাদানৰ বিষয়ে লিখা।

(c) Write *five* differences between primary group and secondary group.

প্ৰাথমিক দল আৰু মাধ্যমিক দলৰ পাঁচটা পাৰ্থক্য লিখা।

(d) Write a note on Rabindranath Tagore's 'Shantiniketan'.

ৰবীন্দ্ৰনাথ ঠাকুৰৰ 'শান্তিনিকেতন'ৰ বিষয়ে এটা টোকা লিখা।

(e) Discuss the aims of education according to naturalism.

প্ৰকৃতিবাদ দৰ্শন অনুসৰি শিক্ষাৰ লক্ষ্য আলোচনা কৰা।

(f) Discuss about the life of John Dewey's philosophy.

জন ডিউইৰ দৰ্শন মতে জীৱনৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।

(g) Explain the importance of educational sociology.

শিক্ষা সমাজবিজ্ঞানৰ গুৰুত্ব বৰ্ণনা কৰা।

(h) Explain "Education as human resource development".

“মানৱ সম্পদ বিকাশ হিচাপে শিক্ষা” ব্যাখ্যা কৰা।

(i) Write briefly about Aesthetic value of education.

সৌন্দৰ্য্যবোধ মূল্যবোধৰ শিক্ষাৰ বিষয়ে চমুকৈ লিখা।

(j) Explain the causes of social change.

সামাজিক পৰিৱৰ্তনৰ কাৰণসমূহ ব্যাখ্যা কৰা।

4. Answer **any two** of the following questions :

10×2=20

তলৰ প্ৰশ্নবোৰৰ যিকোনো দুটাৰ উত্তৰ কৰা :

(a) What is social interaction? Discuss about the educational implications of social interaction.

সামাজিক আন্তঃক্রিয়া কাক বোলে? সামাজিক আন্তঃক্রিয়াৰ শিক্ষাগত মূল্য সম্পৰ্কে আলোচনা কৰা।

(b) What is pragmatism? Justify the educational implication of pragmatism.

প্ৰয়োগবাদ কি? প্ৰয়োগবাদৰ শৈক্ষিক তাৎপৰ্য্য বিচাৰ কৰা।

(c) Discuss how education helps in preservation and transmission of heritage.

শিক্ষাই পৰম্পৰাৰ সংৰক্ষণ আৰু হস্তান্তৰকৰণত কেনেকৈ সহায় কৰে আলোচনা কৰা।

(d) Explain the aims and objectives of primary education.

প্ৰাথমিক শিক্ষাৰ লক্ষ্য আৰু উদ্দেশ্যসমূহ বৰ্ণনা কৰা।

5. Answer the following questions : **(any one)**

14×1=14

তলৰ প্ৰশ্নসমূহৰ উত্তৰ কৰা : (যিকোনো এটাৰ)

(a) What is idealism? Write *two* natures of idealism. Justify the educational implication of idealism. 2+2+10=14

আদৰ্শবাদ কি? আদৰ্শবাদৰ দুটা প্ৰকৃতি লিখা। আদৰ্শবাদৰ শৈক্ষিক তাৎপৰ্য্য বিচাৰ কৰা।

(b) Define philosophy. Discuss the relationship between education and philosophy. $4+10=14$

দৰ্শনৰ বিষয়ে ব্যাখ্যা কৰা। শিক্ষা আৰু দৰ্শনৰ সম্পৰ্ক আলোচনা কৰা।

(c) Write the nature of educational sociology. Discuss the scope of educational sociology. $4+10=14$

শিক্ষা সমাজবিজ্ঞানৰ প্ৰকৃতি লিখা। শিক্ষা সমাজবিজ্ঞানৰ পৰিসৰ আলোচনা কৰা।
